

**Okvirni program obiska dijakov prvih letnikov v splošni knjižnici
»Rastem s knjigo SŠ 2012« v šolskem letu 2012/13
Kaj mi ponuja knjižnica**

Spoštovani!

Delovna skupina projekta »Rastem s knjigo SŠ 2012«, ki jo sestavljamo predstavniki vseh sodelujočih partnerjev, je tudi letos pripravila program obiskov dijakov prvih letnikov v splošnih knjižnicah.

Podrobnejši načrt izvedbe obiska prepuščamo strokovnim delavcem v knjižnicah in šolah, saj imate sami veliko izkušenj in svežih idej, hkrati pa najbolj poznate tudi različne možnosti (strokovne, kadrovske, prostorske ...), ki jih imate na voljo za izvedbo programa.

Pri pripravi obiskov je nujno upoštevati tudi zelo različne bralne izkušnje, navade in interese dijakov ter njihovo raven knjižnično-informacijskega znanja.

Dobro sodelovanje knjižničarjev v splošnih knjižnicah s koordinatorji kulturne vzgoje, šolskimi knjižničarji in drugimi strokovnimi delavci na šoli je ključno za uspešno izvedbo projekta »Rastem s knjigo SŠ 2012«.

PRIPRAVA NA OBISK

1. Če je le mogoče, naj se v projekt vključijo tudi šolski knjižničarji, saj je izvajanje projekta v osnovnih šolah, kjer projekt poteka že 6 let, pokazalo, da so taka sodelovanja zelo uspešna. Tudi izkušnje iz dveh preteklih let to potrjujejo.
2. Za vsako skupino posebej se knjižničar v splošni knjižnici in koordinator projekta na šoli (šolski knjižničar ali spremljevalec skupine) vnaprej dogovorita za program obiska v knjižnici, da bo lahko obisk čim bolj po meri dijakov, skladen z njihovimi interesi in potrebami. Dogovor naj vključuje tudi vnaprejšnjo pripravo dijakov v šoli na obisk v splošni knjižnici.
3. Predvidoma dijaki s spremljevalci obišejo enoto splošne knjižnice, ki je šoli najbližja oz. je najustreznejša glede na zastavljeni program obiska.
4. Za obisk priporočamo okvirno dve šolski uri.

PROGRAM VODSTVA DIJAKOV PO KNJIŽNICI

Podrobnejši načrt izvedbe obiska prepuščamo strokovnim delavcem v knjižnicah in šolah.

Predstavitve splošne knjižnice

Organizacija, storitve in poslovanje knjižnice, vrsta knjižnice in njen namen:

- uvodna, splošna predstavitev, ki je odvisna od tega, ali so dijaki že kdaj obiskali to splošno knjižnico; po izkušnjah preteklih let in generacij so mnogi že včlanjeni,
- članstvo (kaj potrebujemo ob vpisu, knjižnični red),
- prireditve in dejavnosti,
- uporabniški servisi,
- čitalniško gradivo.

Postavitve knjižničnega gradiva

Po dogovoru s šolskim knjižničarjem izberite tisto, česar dijaki še ne poznajo in bi lahko pritegnilo njihov interes za uporabo storitev splošne knjižnice:

- predstavitev vrst knjižničnega gradiva (leposlovje, stroka; monografske, serijske publikacije),
- razlaga postavitve gradiva v knjižnici po UDK (Univerzalna decimalna klasifikacija) sistemu,
- osnovna predstavitev sistema COBISS/OPAC; za dijake, ki to že poznajo, pa nadgradnja znanja o COBISS/OPAC-u,
- iskanje gradiva (vaje),
- ureditev knjižnice → iskanje in poizvedovanje,
- reševanje Slovenskega knjižnično-muzejskega MEGA kviza, ki je letos s svojo temo **Portreti slovenskih pionirk** zlasti primeren tudi za srednješolce (bistvene informacije najdete v prilogi 5),

Motivacija za leposlovno branje

Po dogovoru naj šolski knjižničarji dijake vnaprej pripravijo na obisk knjižnice, v knjižnici pa izvedemo:

- kratek pogovor o pomenu branja leposlovja v sodobnem informacijskem obdobju,
- povprašamo jih, koliko utegnejo ob učenju brati leposlovje in kaj radi berejo, ob razstavi knjig jim morda katero delo tudi svetujemo,
- na kratko jim predstavimo avtorico Cvetko Bevc in njeno ustvarjalnost – ob morebitni priložnostni razstavi njenih del;
- predstavimo njeno darilno knjigo *Desetka* (z motivacijskim programom);
- ogled avdio video vsebin projekta *Rastem s knjigo 2012*, ki so dostopne na spletni strani Javne agencije za knjigo RS (www.jakrs.si), v rubriki: *Rastem s knjigo* video vsebine).

Zaključek obiska: razdelitev izbrane knjige.

Zelo pomembno je, da dijaki doživijo obisk splošne knjižnice kot zanimiv in privlačen, da skupno srečanje zaključijo navdušeni nad knjigami in knjižnico, motivirani za branje.

Želimo vam uspešno izvedbo projekta »Rastem s knjigo SŠ 2012«!

Pripravili:

- mag. Darja Lavrenčič Vrabec, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- Katja Kemperle, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- Kristina Picco, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- mag. Tilka Jamnik, posvetovalna članica JAK,
- Barbara Rogelj, Dušan Šarotar, Gašper Troha, Jože Zupan, strokovna komisija za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture JAK,
- Tjaša Urankar, Javna agencija za knjigo RS,

v sodelovanju s člani delovne skupine RSK:

- mag. Nataša Bucik, Marjan Gujtman, Nada Požar Matijašič, Ines Vidmar, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport,
- Roža Kek, Združenje splošnih knjižnic,
- Romana Fekonja, Vlado Pirc, Zavod RS za šolstvo,
- Mirjam Klavž Dolinar, Društvo šolskih knjižničarjev Slovenije in predsednica Sekcije za šolske knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije,
- Maja Bolfek, Društvo šolskih knjižničarjev Slovenije.

PRILOGA 1

ANOTACIJA IZBRANE KNJIGE

Bevc, Cvetka: **Desetka**.

Ljubljana: Arsem, 2011, 157 str.

| M | 4. stopnja | o avtorjih, slovar

| mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, šola

Cvetka Bevc (1960) je vsestranska ustvarjalka, tudi avtorica več književnih del za otroke in mladino. Njena *Desetka* je bila med nominiranimi književnimi deli za nagrado desetnica 2012. Pričujoči roman je – kot pove že naslov – sestavljen iz zgodb desetih prijateljev, srednješolcev, ki jih zanimajo različne stvari, toda skupaj preživljajo prosti čas, se zabavajo in si tudi pomagajo. Gre torej za roman s kolektivnim junakom: deset prijateljev, deset izpovedi, deset notranjih bitk. Vsi so del iste klape, in čeprav govorijo tudi drug o drugem, vsak junak razkriva predvsem svoje »bolečine odraščanja«. Noben ne izstopa, hkrati pa je vsak član desetke prepričljivo oblikovan posameznik, ki bralca pritegne in prepriča s svojo izpovedjo: malce nerodni Jups je zaljubljen v lepo Barbi, Petja zase misli, da ni nič posebnega, Fiksiju pa se nasprotno zdi zelo posebna, Roberta je zaprisežena alpinistka, Aška navdušena pianistka, tu so še gej Kroki, z računalniki obseden Jojo in bodoča igralka Janča.

Mladi bralci se bodo najbrž zlahka poistovetili s tem ali onim junakom, pa tudi z vso skupino, ki z različnimi problemi izziva raznovrstna doživljanja in razmišljanja, spodbuja pogovor med vrstniki ter pogovor med mladimi in vzgojitelji. Zagotovo jih bosta pritegnila tudi ponekod prisotni sodobni najstniški žargon in znakovni sistem mobilcev in facebooka, saj je avtorica romanu dodala slovarček najpogostejših izrazov internetnega pogovora. Mladostniški roman je lahko v bralni izziv tudi odraslim.

PRILOGA 2

O AVTORICI

CVETKA BEVC, rojena 29. oktobra 1960 v Slovenj Gradcu, je na Filozofski fakulteti v Ljubljani zaključila študij muzikologije in primerjalne književnosti, izpopolnjevala pa se je tudi na University College Cork. Sprva je delovala kot urednica Glasbene mladine, nato kot asistentka na Filozofski fakulteti, kasneje pa je bila zaposlena v Uredništvu igranega programa RTV Slovenija. Bila je urednica pri Državni založbi Slovenije, ukvarjala pa se je tudi s poučevanjem klavirja. Danes deluje kot samostojna kulturna ustvarjalka. Do marca 2010 je bila zaposlena pri Društvu slovenskih pisateljev kot vodja strokovne službe, med leti 2007 in 2009 pa je bila programska voditeljica in koordinatorka Slovenskih dnevov knjige. Kot ustvarjalka radijskih iger je sodelovala z Radiem Ljubljana, Maribor, Zagreb ter Trst. Napisala je nekaj filmskih scenarijev (*Jaz sem pa muzikant*, *Kaj pa gospod Bach*, *Ta Rožina dolina*) in glasbeno-gledaliških predstav (*Sadna opera*, *Klavirski duhec Jošti*, *Izgubljena paličica vile Apolonije*) ter številne glasbene podobe in izvirne glasbe radijskih iger, gledaliških predstav in filmov. Imela je številne literarne nastope tako doma kot v tujini (Avstrija, Hrvaška, Italija, Makedonija, Romunija, Estonija, Avstralija, Kitajska). Piše prozo, poezijo, dramska besedila in mladinsko literaturo.

Nagrade:

Za zbirko kratkih zgodb *Zgodbe iz somraka* je prejela literarno nagrado Mreže mest 12. Pazinskih literarnih srečanj. Za svoje delo je na natečajih Radia Slovenija prejela nagradne odkupe za radijsko igro, pravljico in kratko prozo. Prejela je tudi nagrado tržaške revije Mladika, in sicer za ciklus poezije *O angelih in drugih bitjih*.

(vir: Društvo slovenskih pisateljev.

Dostopno na: <http://www.drustvo-dsp.si/si/pisatelji/502/detail.html>.)

PRILOGA 3

CVETKA BEVC IN NJENA USTVARJALNOST

Knjige za otroke in mladino:

Prigode Špelce Žvekič / ilustracije Adriano Janežič. Ljubljana: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti - revija Mentor, 2003. (Zbirka Prvenke).

Klavirski duhec Jošti / ilustracije Marijan Pečar; spremna beseda Tadeja Rode. Ljubljana: Karantanija, 2005.

Abecednik zaljubljene krastače / ilustracije Marjana Šegula-Miš. V Ljubljani: Karantanija, 2007.

Labod Zaki najde starše / ilustracije Fabio Nemi. Bled: Sava Hoteli, 2008.

Pesem za vilo / ilustracije Andreja Peklar. Ljubljana: Vodnikova založba (DSKG), 2009. (Zbirka Spominčice = Forget-me-nots).

Veverica Mica in druge pravljice iz zelenega gozda / ilustracije Polona Kosec. Radovljica : Didakta, 2009.

Škampi v glavi / spremna beseda Barica Smole. Novo mesto: Goga, 2010. (Zbirka Lunapark. Zrcala).

Rado in Bratovščina zelenega kamna / ilustracije Fabio Nemi. Radovljica: Komunala, 2011.

Moja družina / ilustracije Nina Mrdenović. Ljubljana: Vodnikova založba (DSKG): KUD Sodobnost International, 2011.

Desetka. Ljubljana: Arsem, 2011.

Kokoška Slavica ; Petelin Vladimir / ilustrirala Ana Košir. Ljubljana: KUD Sodobnost International, 2012. (Zbirka Biberbav).

Knjige za odrasle:

Prelet žerjavov. / Spremna beseda Milan Dekleva. Grosuplje: Mondena, 2004.

Med ločjem. Ljubljana: Družba Piano, 2005.

Zgodbe iz somraka. / spremna beseda Robert Titan Felix. Novo mesto: Goga, 2007.

Soba gospe Bernarde. / spremna beseda Tadeja Rode Teran. Ljubljana: Karantanija, 2007.

Odbleski. / spremna beseda Brane Senegačnik. Ljubljana: Nova revija, 2009.

Polomljeni vilin. / spremna beseda Robert Titan Felix. Maribor: Litera, 2010.

Ina. Ljubljana: Arsem, 2011.

Potovci. Murska Sobota: Franc-Franc, 2011.

PRILOGA 4

SEZNAM SORODNIH KNJIG

Seznam dopolnite po svoji presoji! V pomoč vam je lahko izbor kakovostnih mladinskih knjig (»zlate hruške«, »opazno dobre izdaje« in »dobre izdaje«), ki ga najdete v *Priročnikih za branje kakovostnih mladinskih knjig*.

Letošnji *Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2012 (Pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2011)* bo predvidoma izšel oktobra 2012.

Naročiti ga je mogoče na e-naslovu: pionirska@mklj.si oz. po telefonu: 01 600 13 38 ali faxu: 01 600 13 32.

Priročnik bo predstavljen na strokovni sredi, 14. novembra 2012, ob 10. uri, v MKL, Knjižnici Otona Župančiča, Kersnikova 2, Ljubljana.
Projekt sofinancira Javna agencija za knjigo RS.

Priročniki za branje kakovostnih mladinskih knjig iz prejšnjih let so dostopni na spletni strani: <http://www.mklj.si/index.php/digitalna-knjiznica/priporocilni-seznami/120-pregledni-in-priporocilni-seznami-za-mlade>.

POUČNE (ODRAŠČANJE, SAMOPODOBA):

DUŠA, Irena: Seksikon. Ilustriral Izar Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2008.

DUŠA, Irena: Vzgoja staršev. Ilustracije Izar Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2010.

KLAMPFER, Friderik: Etiški pojmovnik za mlade. Ilustracije Izar Lunaček. Maribor: Aristej, 2003.

MARKIČ, Olga: Logiški pojmovnik za mlade. Ilustracije Tilen - Izar Lunaček. Šentilj: Aristej, 2000.

SALECL, Renata: Izbira. Prevod Marjana Karer. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2010.

SAVATER, Fernando: Etika za Amadorja. Prevod Marjeta Drobnič. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1998.

VEZJAK, Boris: Sokratov pojmovnik za mlade. Ilustracije Izar Lunaček. Maribor: Aristej, 2011.

LEPOSLOVNE (KOLEKTIVNI JUNAK, VEČ PRIPOVEDOVALCEV):

ASHER, Jay: Trinajst razlogov. Prevod Neža Božič. Spremna beseda Saška Roškar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011.

BURGESS, Melvin: Tista reč. Prevedel Jure Potokar. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2005.

DOHERTY, Berlie: Dragi Nihče. Prevod Savina Zwitter. Ilustracije Petra Simončič-Varl. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1994.

EUGENIDES, Jeffrey: Deviški samomori. Prevod Irena Duša. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2002.

MAHY, Margaret: 24 ur. Prevod Andrea Švab. Dob pri Domžalah: Miš, 2007.

PREGL, Slavko: Geniji brez hlač. Ilustracije Gašper Rus. Radovljica: Didakta, 2009.

PROCHÁZKOVÁ, Iva: Goli. Prevod Irena Samide. Spremna beseda Bojan Dekleva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011.

RAI, Bali: Ekipa. Prevod Janez Lavtižar. Ljubljana: Grlica, 2004.

TELLER, Janne: Nič. Prevod Katja Petan. Ljubljana: Grlica, 2006.

VIDMAR, Janja: Fantje iz gline. Spremna beseda Igor Saksida. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005.

VIDMAR, Janja: Pleme. Dob pri Domžalah: Miš, 2009.

ZORMAN, Ivo: Rosni zaliv. Ilustracije Marjanca Jemec-Božič, spremna beseda Marjana Kobe. Ljubljana: Borec, 1983.

PRILOGA 5

SLOVENSKI KNJIŽNIČNO-MUZEJSKI MEGA KVIZ 2012/2013

PORTRETI SLOVENSKIH PIONIRK

V šolskem letu 2012/2013 bo potekal že 7. cikel MEGA kviza.

V MEGA kviz v šolskem letu 2012/2013 bodo uvrščene naslednje znamenite Slovenke:

1. **Zofka Kveder**, prva samosvoja slovenska pisateljica in pionirka emancipacije žensk,

* 22. april 1878, Ljubljana, † 21. november 1926, Zagreb.

2. **Ljuba Prenner**, odvetnica, pisateljica,

* 19. junij 1906, Fara pri Prevaljah, † 18. september 1977, Fara pri Prevaljah.

3. **Ángela Piskernik**, botaničarka, naravovarstvenica, prva Slovenka z doktorskim nazivom,

* 27. avgusta 1886, Lobnik pri Železni Kapli, † 23. december 1967, Ljubljana.

4. **Kristina Gorišek Novaković**, prva slovenska letalka,

* 15. december 1906, Stična, † 1996, Scunthorpe v Veliki Britaniji.

5. **Alma Sodnik**, prva filozofska znanstvenica na Slovenskem,

* 23. marec 1896, Ljubljana, † 12. februar 1965, Ljubljana.

EU je leto 2012 razglasila za evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti, leto 2013 pa za evropsko leto državljanov. V sedmem ciklu se bomo tako v luči evropskega leta državljanov podrobneje posvetili (izključno) Slovenkam, ki so z izjemnimi, pionirskimi dosežki zaznamovale svoj čas in se vpisale v zgodovino slovenskega naroda:

Zahtevo po priznanju politične enakopravnosti žensk v 19. stoletju je v mnogih evropskih okoljih spremljalo prizadevanje za zapis ženske genealogije in ženskega spomina. Ženske, ki

*so prevzemale vlogo kolektivnega subjekta, so morale z lastno zgodovinsko tradicijo dokazati, da je patriarhalna zgodovina neutemeljena in kriva tega, da so ženske ostajale v ozadju androcentrične tradicije. / ... / V družbi, ki se je modernizirala, je opozarjanje na izstopajoče ženske osebnosti, cesarice, kraljice, aristokratske mecenke, umetnice in prve znanstvenice spodnašalo predsodek, da so ženske brez zgodovine oziroma, da jih v zgodovini sploh ni. (Vir: **Pozabljena polovica: Portreti žensk 19. in 20. stoletja na Slovenskem.**)*

Leta 1910 so ženske marsikje (tudi v Ljubljani) dobile volilno pravico z osebnim glasovanjem. V obdobju med obema vojnama jim tega ni uspelo obdržati. Z izjemo Finske in Norveške, kjer so ženskam podelili volilno pravico že pred prvo svetovno vojno, so ženske v delu evropskih držav dobile volilno pravico v času med obema vojnama, drugod pa še veliko pozneje (v Jugoslaviji leta 1945).

Slovenski knjižnično - muzejski MEGA kviz pripravljamo: Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, Pedagoška sekcija pri Skupnosti muzejev Slovenije.

Projekt financira Javna agencija za knjigo RS.

Splošno o reševanju MEGA kviza

MEGA je krajšava za Muzeji, Etnologija, Galerije.

Pri strokovni pripravi sodelujemo slovenske knjižnice in muzeji.

Splošne knjižnice bodo spodbujale k reševanju MEGA kviza v sodelovanju z **osnovnimi šolami**, letos glede na tematiko vabimo k sodelovanju tudi **srednje šole**, in z drugimi dejavniki v svojem okolju.

V aprilu 2013 bodo splošne knjižnice – če bodo tako želele – zbirale rešitve sklopov na tiskanih vprašalnikih in strani z žigi ter jih vse poslale Pionirski. Verjetno bodo glede na svoje izkušnje pripravile tudi različne prireditve.

Najkasneje do **15. maja 2013** bodo reševalci sami ali njihove splošne in šolske knjižnice poslali obrazce z žigi in rešitve na natisnjenih vprašalnikih na naslov: Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, Kersnikova 2, 1000 Ljubljana, s pripisom »za MEGA kviz«.

MEGA kviz boste lahko od 10. oktobra 2012 reševali sproti vsak mesec po posameznih sklopih (vsega skupaj je 5 sklopov) do vključno februarja 2013 **na spletni strani:**

www.megakviz.si.

(Lahko pa si tudi sami natisnete vprašalnik, ki je pri vsakem sklopu posebej na spletni strani www.megakviz.si).

Podrobnejša predstavitev kviza bo na strokovni sredi, 10. oktobra 2012, ob 10. uri, v MKL, Knjižnici Otona Župančiča, Kersnikova 2, Ljubljana.

Pripravili bomo PLAKAT z osnovnimi informacijami, pri vsakem sklopu posebej na spletni strani www.megakviz.si pa tudi spodbude ter predloge za nadaljnje delo, šolske ekskurzije idr. (rubriki POTEPUH in RADOVEDNEŽ).

Obrazec za žige je prav tako na spletni strani: www.megakviz.si.

Zaključno žrebanje

Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri MKL bo **do konca maja 2013** pripravila **končno MEGA žrebanje med reševalci kviza.**